

NÁHRADA NEMAJETKOVEJ UJMY POZOSTALÝCH PRI USMRTENÍ BLÍZKEJ OSOBY

Marianna Novotná

marianna.novotna@gmail.com

SMRŤ ČLOVEKA A NÁROKY TRETÍCH OSÔB

1. náhrada ujmy tretích osôb, najmä blízkych osôb zomrelého – práva môžu mať majetkovú povahu (náhrada pohrebných nákladov, pozostalostnej úrazovej renty a pod.) aj nemajetkovú povahu („náhrada“ duševných útrap, smútku a pod.)
2. **thanatologická ujma** ako nemajetková *per se* ujma??

THANATOLOGICKÁ UJMA

Ujma spočívajúca v strate života, strate rozumne očakávateľných rokov prežitia

Otázky

- Vznik samotného práva na kompenzáciu straty života vo vzťahu k primárnej obeti (zomrelému)
- Transferabilita na tretie osoby z titulu dedenia alebo na základe osobitného titulu

Náhľad do zahraničia

- v zásade nekompensovateľná (výnimka Portugalsko + talianske rozhodnutie „Scarano“)
- Portugalsko – § 496 ods. 2) Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade smrti (súdnou praxou rozširované aj na ujmu na zdraví – pozn.) patrí spoločne manželke/ovi, a deťom alebo iným descendantom, ak ich niet rodičom alebo starým rodičom a ak ich niet, bratom a sestram alebo neteriam a synovcom, ktorí ich reprezentujú.
- § 496 ods. 3) V prípade smrti je potrebné vziať ohľad nielen na nemajetkovú ujmu utrpenu obeťou ale na rovnakú ujmu utrpenu vyššie uvedenými osobami.
- Taliansko - kompenzácia straty na živote nie je zahrnutá v normatívnej úprave ani v Milánskych tabuľkách
- - rozhodnutie Scarano č. 1361/2014

ARGUMENTY V PROSPECH KOMPENZÁCIE THANATOLOGICKEJ UJMY

- × hodnotový rozpor medzi kompenzovateľnosťou hodnoty života a hodnoty zdravia: život má výnimočnú hodnotu, smrť je maximálnym poškodením práva jednotlivca na dobré zdravie,
- × život má primárnu dôležitosť, je autonómnym konceptom odlišným od ochrany zdravia, preto jeho strata nemôže byť civilným právom ignorovaná
- × „je lacnejšie niekoho zabiť ako ho zraniť“, ak nie je poskytnutá náhrada za život *per se*
- × preventívne pôsobenie – preferované najmä zástupcami ekonomickej analýzy práva
- × „útok na jadro rodiny“
- × nedostatok právnej spôsobilosti zomrelého možno vyriešiť obdobným spôsobom ako v prípade postmortálnej ochrany osobnosti zomrelého

ARGUMENTY PROTI KOMPENZÁCIÍ THANATOLOGICKEJ UJMY

- ✘ zomrelému nevznikla ujma v klasickom slova zmysle z dôvodu, že ujma je tradične chápaná ako následok škodnej udalosti = narušenie tradičného konceptu deliktneho práva (protiargument: strata na živote *per se* je zásadnou výnimkou z tohto princípu)
- ✘ právo na kompenzáciu by malo vzniknúť subjektu, ktorý už nie je subjektom práva (nemá právnu spôsobilosť)
- ✘ Kompenzácia thanatologickej ujmy má zjavne punitívny efekt (namiesto reparačnej povahy) = odporuje tradičnému chápaniu funkcie deliktneho práva v kontinentálnom právnom systéme)
- ✘ účelom je obohatenie pozostalých, ktorým patrí vlastný nárok na náhradu za smútok
- ✘ dvojité kompenzácia pozostalých (protiargument – ide o rozdielne ujmy na iných právnych základoch)
- ✘ tretia osoba nemôže uplatňovať na podklade dedenia alebo postmortálnej ochrany nič, čo nevzniklo nikdy ako právo primárne poškodenej zosnulej osobe
- ✘ tretia osoba nemôže uplatňovať právo na život zomrelého v rámci postmortálnej ochrany, keďže život na rozdiel napr. od ľudskej dôstojnosti nepretrvá smrťou osoby

NÁHRADA NEMAJETKOVEJ UJMY POZOSTALÝCH BLÍZKYCH OSÔB – KOMPENZOVAŤ ČI NIE?

Nadnárodná právna úprava - Rezolúcia Výboru ministrov Rady Európy o náhrade za ublíženie na zdraví alebo usmrtenie z r. 1975, cieľom ktorej je harmonizovať pretrvávajúce rozdiely medzi právnymi úpravami a aplikačnou praxou členských štátov okrem iného i vo vzťahu k otázkam náhrady nemajetkovej ujmy sekundárnych obetí, a to najmä pokiaľ ide o okruh oprávnených osôb v nadväznosti na intenzitu ujmy, ktorá vznikla primárnej obeť.

Text rezolúcie dostupný na

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f2a17>

- Bod 13 The father, mother and spouse of the victim who by reason of a physical or mental disability of the victim sustain mental suffering should only be entitled to compensation if the suffering is of an exceptional nature; other persons should not be entitled to this kind of compensation. (Otec, matka alebo manžel/ka obeť, ktorí z dôvodu ublíženia na zdraví (poškodenia psychického alebo fyzického zdravia) obeť utrpeli nemajetkovú ujmu, majú právo na jej náhradu ak je ujma týchto osôb v podobe duševného utrpenia mimoriadnej povahy; iné osoby sú z takýchto kompenzačných nárokov vylúčené.)

- Bod 19 Legal systems which at present do not recognise a right to compensation for mental suffering of a third party as a result of the death of the victim should not extend compensation to persons other than the spouse of the victim or his children, parent or fiancé : even in these cases, compensation should only be granted subject to the condition that these persons have maintained close bonds of affection with the victim at the time of his death.

Under legal systems which at present confer on third parties such a right to compensation, this right shall not be extended as regards either the categories of persons entitled to sue, or the amount of compensation payable. (Právne poriadky, ktoré v súčasnosti nepriznávajú právo na náhradu psychickej ujmy tretej osoby ako následok smrti obeť, by nemali rozširovať náhradu na osoby iné ako manžel/ka obeť alebo deti obeť, rodičov alebo snúbenca/ku: i v týchto prípadoch však možno týmto osobám priznať náhradu iba za podmienky, že medzi pozostalým a obeťou existovalo hlboké citové puto v čase jej smrti)

NÁHRADA NEMAJETKOVEJ UJMY POZOSTALÝCH BLÍZKYCH OSÔB – KOMPENZOVAŤ ČI NIE?

Európske soft law

Princípy európskeho deliktneho práva (PETL)

Čl. 10:301 ods. 1 Princíпов európskeho deliktneho práva (PETL)

Non-pecuniary damage

Considering the scope of its protection (Article 2:102), the violation of an interest may justify compensation of non-pecuniary damage. This is the case in particular where the victim has suffered personal injury; or injury to human dignity, liberty, or other personality rights. **Non-pecuniary damage can also be the subject of compensation for persons having a close relationship with a victim suffering a fatal or very serious non-fatal injury.**

(Náhradu nemajetkovej ujmy možno poskytnúť aj osobám, ktoré majú blízky vzťah s osobou, ktorá utrpela smrteľné zranenie alebo veľmi závažné zranenie bez fatálnych následkov.)

DCFR

Čl. VI. – 2:202 DCFR

Loss suffered by third persons as a result of another's personal injury or death(

„Non-economic loss caused to a natural person as a result of another's personal injury or death is legally relevant damage if at the time of injury that person is in a particularly close personal relationship to the injured person.“

(Nemajetková ujma, ktorá vznikla FO v dôsledku poškodenia zdravia alebo smrti iného, je právne relevantnou škodou v prípade, ak bola v čase poškodenia táto osoba v obzvlášť blízkom vzťahu k poškodenej osobe.)

NÁHRADA NEMAJETKOVEJ UJMY POZOSTALÝCH BLÍZKYCH OSÔB – KOMPENZOVAŤ ČI NIE?

Zmena spoločenského nahliadania na hodnotu smútku a psychického utrpenia

- Rakúsko – vývoj judikatúry

- Nemecko

× BGH z r. 2015 sp. zn. VI ZR 548/12 :

× § 844 ods. 3 BGB *“Der Ersatzpflichtige hat dem Hinterbliebenen, der zur Zeit der Verletzung zu dem Getöteten in einem besonderen persönlichen Näheverhältnis stand, für das dem Hinterbliebenen zugefügte Leid eine angemessene Entschädigung in Geld zu leisten. Ein besonderes Näheverhältnis wird vermutet, wenn der Hinterbliebene der Ehegatte, der Lebenspartner, ein Elternteil oder ein Kind des getöteten war.”*

OPRÁVNENÝ SUBJEKT

Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Realizácia tejto ochrany je vo výlučnom záujme **osôb, ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutej fyzickej osobe, že ochrana integrity jeho osobnosti aj po jeho smrti (tzv. postmortálna ochrana) je ich osobným záujmom; ide o najbližších príbuzných, a to manžela a deti, a ak ich niet, o rodičov.**

(uznesenie NS SR zo 17. 2. 2011, sp. zn. 5 Cdo 265/2009 z 17. 2. 2011)

- právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch patrí len manželovi, deťom a ak ich niet rodičom v rámci postmortálnej ochrany?
- analogické použitie § 15 OZ pri vymedzení okruhu oprávnených subjektov?
- prípustnosť širšieho okruhu aktívne legitimovaných subjektov?

POSTAVENIE SEKUNDÁRNEJ OBETE VZHLADOM NA PRÍTOMNOSŤ PRI VZNIKU PRIMÁRNEJ UJMY

Postavenie sekundárnej obete z hľadiska intenzity biologického vzťahu k zomrelému

- príbuzní patriaci do kmeňovej rodiny – rodičia, deti, manžel/ka
- príbuzní nepatriaci do kmeňovej ale širšej rodiny – starí rodičia, vnuci/vnučky, zať/nevesta, švagor/švagriná...
-
- blízke osoby bez biologických (príp. formálnych rodinných) väzieb na primárne poškodeného

Postavenie sekundárnej obete vzhľadom na prítomnosť pri vzniku primárnej ujmy

1. **Sekundárne obete ako priami účastníci škodnej udalosti** (právo na náhradu psychickej ujmy priznáva nemecké, anglické a rakúske právo, vo Švajčiarsku menej zrejme artikulované, Francúzsko – nerieši otázku prítomnosti/nepřítomnosti sekundárnej obete pri vzniku ujmy primárnej obete) – prípad Hillsborough
2. **Sekundárne obete, ktoré sa o vzniku primárnej ujmy dozvedeli na základe správy** – právo na náhradu priznáva nemecké, francúzske, rakúske, švajčiarske právo, v Anglicku musí existovať bezprostredná blízkosť k škodnej udalosti,

SEKUNDÁRNA OBEŤ – KRITÉRIÁ VYMEDZENIA POSTAVENIA

Sekundárna obeť – akákoľvek osoba, odlišná od primárneho (priameho) poškodeného, ktorá je oprávnená požadovať náhradu za utrpenú nemajetkovú ujmu, ktorá vznikla v priamej nadväznosti na ujmu priameho poškodeného

Pojem **blízka osoba** a jej kvalifikácia

- je rozhodujúca formálna rodinná príslušnosť alebo faktický blízky vzťah (citový vzťah) medzi primárnym a sekundárnym subjektom?

- sú blízkymi osobami iba rodinní príslušníci (ak áno, iba tí najbližší ako rodičia, deti a manžel/ka alebo aj vzdialenejší ako súrodenci, starí rodičia, strýkovia a tety a pod.) alebo aj faktickí členovia rodiny v širšom ponímaní (snúbenec, životný partner, priatelia, kamaráti)?

Púhy pozorovateľ ako sekundárna obeť?

Púhy pozorovateľ je subjekt, ktorý sa nenachádza priamo vo sfére ohrozenia škodnou udalosťou, nie je v žiadnom vzťahu blízkosti s primárnou obeťou, utrpí však psychickú ujmu v dôsledku toho, že bol priamym svedkom (príhliadal) škodnej udalosti.

Pozorovateľ, ktorý je súčasťou udalosti ako sekundárna obeť?

Ide o osoby, ktoré napr. poskytujú pomoc zraneným a v dôsledku toho utrpia psychickú ujmu.

Samotné náhodné pozorovanie nezakladá nárok na náhradu, v niektorých právnych poriadkoch (napr. Rakúsko) sa nárok priznáva v prípade úzkej väzby na škodnú udalosť (bez väzby na primárnu obeť) v prípade, ak bola osobe pozícia pozorovateľa objektívne vnútená, v dôsledku čoho utrpela psychickú ujmu príp. ak sa pozorovateľ dostal do situácie, vytvárajúcej nebezpečenstvo vzniku vlastnej fyzickej ujmy.

SEKUNDÁRNA OBEŤ – KRITÉRIÁ VYMEDZENIA POSTAVENIA

Sekundárna obeť, blízka osoba, blízky príslušník a pod. - autonómny pojem

- zodpovedanie otázky, kto stojí primárnej obeť najbližšie a kto je jej smrťou alebo závažnou ujmu na zdraví najviac postihnutý

- k ťažkým psychickým ujмам dochádza pravidelne len pri veľmi úzkych citových väzbách primárnych a sekundárnych obetí (pri iných osobách sa spravidla predpokladá dostačujúca psychická odolnosť, pričom ich ujma by mala byť do úvahy braná iba výnimočne v osobitných prípadoch) = okruh oprávnených subjektov nemožno obmedziť prísne iba na určitý okruh rodinných príslušníkov, ale je potrebné skúmať **blízkosť vzájomného vzťahu (úzku citovú väzbu)**

Úzka citová väzba – vzťah, determinovaný láskou a súdržnosťou

- nie v zmysle biologického príbuzenstva ale na základe skutočného vzťahu blízkosti medzi primárnou a sekundárnou obeťou

SEKUNDÁRNA OBEŤ – KRITÉRIÁ VYMEDZENIA POSTAVENIA – MANŽEL, RODIČ - DIEŤA

Vyvrátiteľná domnienka existencie úzkej citovej väzby (vyvrátiteľná na základe reálnych skutkových okolností dlhodobejšieho narušenia vzťahov – nepostačujú napr. pubertálne hádky, aféra jedného z manželov, keďže je potrebné vychádzať z toho, že aj v rámci bežného štandardu rodinných vzťahov dochádza občas k hádkam, pričom takéto správanie neruší samo osebe úzku citovú väzbu; to však neplatí, ak subjekty žijú fakticky oddelene, alebo došlo k trvalému odcudzeniu a pod.)

Posudzované aspekty

Manželia – rozhodnutie zdieľať stabilný a na predpoklade dlhodobosti založený vzťah so svojím partnerom (zahraničná judikatúra obvykle nepriznáva nárok na náhradu ujmy pri faktickej rozluke manželov)

Rodičia - deti – vzťah charakterizovaný starostlivosťou a vzájomnou pomocou, úzka citová väzba medzi rodičmi a deťmi nezaničí iba z dôvodu, že deti opustia rodičovský dom a založia si vlastnú rodinu

- poskytnutie ochrany aj budúceho vzťahu rodič – dieťa?? (sekundárnou obeťou je i malé dieťa, ktoré prišlo na svet až po smrti svojho otca alebo bolo príliš malé na vybudovanie vzťahu blízkosti – v tomto prípade sa ako psychická ujma kompenzuje odňatie možnosti dieťaťu spoznať svojho otca)

- sekundárnymi obeťami sú i rodičia ešte nenarodeného dieťaťa, (ochrana rodičovstva zahŕňa i obdobie pred narodením dieťaťa, kedy sa buduje vzťah nastávajúceho rodiča k dieťaťu)

SEKUNDÁRNA OBEŤ – KRITÉRIÁ VYMEDZENIA POSTAVENIA – INÉ OSOBY S ÚZKOU CITOVOU VÄZBOU

Súrodenci – nemecká, rakúska, francúzska judikatúra odvíja blízky vzťah obvykle od faktu fungovania v spoločnej domácnosti (príp. ak súrodenci nežijú oddelene príliš dlho a ich vzájomné vzťahy z tohto dôvodu neochladli, pri dospelých a oddelene žijúcich súrodencoch vychádza zahraničná judikatúra z neexistencie blízkeho vzťahu a náhradu nemajetkovej ujmy ako sekundárnym obeťam priznáva iba v celkom výnimočných prípadoch, ak súrodenec takúto blízkosť vzťahu preukáže

- bežný dobrý súrodenecký vzťah nepostačuje na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy (ani strata jediného súrodenca a pravidelný kontakt medzi súrodencami nemusí postačovať, význam však môže mať, ak súrodenci žijú v bezprostrednej blízkosti, majú prakticky každodenný kontakt medzi sebou, pravidelne trávajú spolu dovolenky alebo voľnočasové aktivity a pod.)

- zahraničná judikatúra ukazuje, že nedospelým súrodencom sa blízky vzťah podarí preukázať jednoduchšie ako súrodencom dospelým

Vzdialenejší príbuzní – u vzdialenejších príbuzných prichádza do úvahy vytvorenie blízkeho vzťahu iba v osobitných výnimočných prípadoch (ak sa vzdialenejší príbuzní napr. starí rodičia starajú o vnúčatá v dôsledku pracovného vyťaženia rodičov, ak sa vzdialení príbuzní starajú o postihnutých alebo chorých členov rodiny – významné založenie spoločnej domácnosti a poskytovanie opatrovania a starostlivosti, preukázanie existencie obdobného vzťahu, aký je medzi manželmi a rodičmi a deťmi)

SEKUNDÁRNA OBEŤ – KRITÉRIÁ VYMEDZENIA POSTAVENIA – OSOBY BEZ FORMÁLNEHO PRÍBUZENSKÉHO VZŤAHU

Osoby bez príbuzenského vzťahu – priznanie faktického rodinného vzťahu (snúbenci, životní partneri, priatelia, vzťahy založené na pestúnskej starostlivosti a pod.)

- partnerský i priateľský vzťah môže nadobúdať rôznu kvalitu a intenzitu, preto je nutné starostlivo zvážiť priznanie náhrady alebo nie

Metodika rakúskych súdov pri posudzovaní jednotlivých aspektov partnerského vzťahu

1. Podobnosť partnerského vzťahu vzťahu manželskému
2. Bytové, hospodárske a intímne spoločenstvo partnerov
3. Doba trvania partnerského zväzku (splnené i pri kratšom súžití, avšak partneri zamýšľajú vstúpiť do manželstva)

- súdy sú povinné skúmať i situáciu, či primárna obeť bola popri partnerovi i v manželskom zväzku

Iba **flexibilný systém vymedzenia blízkej osoby** bez jeho viazania na fixné kritériá (určitý stupeň príbuzenstva, existencia spoločnej domácnosti a pod.) môže efektívne reagovať na samotnú podstatu kompenzácie sekundárnych obetí naviazanú nie na kritériá príbuzenstva ale na intenzívne „citové spoločenstvo“ medzi dotknutými subjektmi, prejavujúce sa pravidelným kontaktom, vzájomným poskytovaním pomoci, starostlivosťou, zaopatrením, spoločnou cestou životom a pod.

DOKTRINÁLNE VYMEDZENIE POJMU „BLÍZKA OSOBA“

Autonómny pojem, označujúci určitý okruh subjektov, ktoré utrpeli nemajetkovú ujmu na základe svojej úzkej citovej väzby a blízkosti k primárne poškodenému subjektu.

Pojem blízka osoba je potrebné odlíšiť od pojmu rodinný príslušník, pretože aj medzi rodinnými príslušníkmi nemusí existovať vzťah blízkosti a potrebná citová väzba.

Pojem blízka osoba je potrebné chápať v súlade so skutočnými životnými vzťahmi medzi primárne a sekundárne poškodenou osobou.

Úzka blízkosť vzťahu vyjadruje, že sekundárnou obeťou môže byť len úzky okruh subjektov, ktoré utrpeli v dôsledku smrti alebo vážneho ublíženia na zdraví psychickú ujmu (psychické utrpenie).

Blízkosť vzťahu medzi sekundárnou a primárnou obeťou je nevyhnutné posúdiť vo vzájomnej súvislosti na základe objektívnych kritérií (napr. formálna a reálna príslušnosť k rodine, existencia spoločnej domácnosti, vzťahy starostlivosti a opatrovania, pravidelný kontakt a pod.).

SEKUNDÁRNE OBE TE PODĽA VÝŠKY PRIZNÁVANÝCH NÁHRAD

1. manželia, nepĺnoleté deti a rodičia (spoločná domácnosť), maloleté úplné siroty – vyššia náhrada
2. rodičia, ktorých deti opustili rodný dom
3. Pĺnoleté deti, žijúce v rodičovskom dome
4. Starí rodičia a súrodenci, ktorí so zomrelou sekundárnou obeťou žili v spoločnej domácnosti
5. Pĺnoleté deti, ktoré nežijú v rodičovskom dome príp. starí rodičia a súrodenci, ktorí nežili v spoločnej domácnosti so zomrelou sekundárnou obeťou

SPOLUZAPRÍČINENIE UJMY

1. Spoluzapríčinenie ujmy sekundárnou obeťou

2. Spoluzapríčinenie ujmy primárnou obeťou - otázne, či možno spoluzapríčinenie ujmy primárnou obeťou, ktorá vznikla jej samej prírítať na ťarchu sekundárnej obe te

- čl. 8:101 ods. 2 PETL – spoluzavinenie usmrtenej primárnej obe te sa príríta sekundárnej obe ti

- výslovná zákonná úprava v rámci zodpovednosti v cestnej doprave v Anglicku (sec. 1A ods. 3 v spojení so sec. 5 FAA z r. 1976 – zníženie náhrady v dôsledku spoluzavinenia usmrteného) a Francúzsku (blízke osoby si musia započítať spoluzavinenie primárnej obe te, nie však svoje vlastné zavinenie – kritika tak vo vzťahu k nezapočítaniu vlastného zavinenia ako aj vo vzťahu k privilegovanému postaveniu nemotorizovaných účastníkov dopravy)

- judikatúrne prístupy – Švajčiarsko – blízkej osobe sa príríta spoluzavinenie primárnej obe te; Nemecko (1971) – blízkej osobe možno prírítať spoluzavinenie primárnej obe te, pretože vzťah blízkosti determinuje nielen základ nároku ale aj hranice kompenzácie – kritika; Rakúsko – spoluzavinenie primárnej obe te by malo byť zohľadnené pri vymedzení výšky sumy bolestného sekundárných obe tí

ARGUMENTY PROTI ZAPOČÍTANIU ZAVINENIA PO NA ROZSAH KOMPENZÁCIE UJMY SO

- × rozsah nemajetkovej ujmy, ktorá sekundárnej obeti vznikla nemá priamu nadväznosť na fakt, či k svojej smrti alebo ťažkému ublíženiu na zdraví prispela primárna obeť svojím zavinением (zapríčinením) alebo nie – sekundárny obeť disponuje svojim vlastným nezávislým nárokom na kompenzáciu smútku, nemožno jej teda pričítať cudzie zavinenie
- × nárok sekundárnej obeť sa chápe ako samostatný, oddelený od primárnej obeť = nemožno v tomto samostatnom nároku voči škodcovi započítať spoluzavinenie z cudzieho vzťahu

ARGUMENTY V PROSPECH ZAPOČÍTANIA ZAVINENIA PO NA ROZSAH KOMPENZÁCIE UJMY SO

- skutočnosť, že oba nároky spočívajú na rovnakom konaní/udalosti vyvolávajúcom zodpovednosť (jednota škodnej udalosti) = sekundárne poškodený by v rámci svojej reflexnej škody nemal byť postavený do výhodnejšej situácie ako priama obeť
- skutočnosť, že čím vyššie je zavinenie (zapríčinenie) PO, o to nižšiu nemajetkovú ujmu môžu sekundárne obeť pričítať škodcovi, voči SO sa prejavuje v tomto rozsahu všeobecné životné riziko, ktoré musia samé znášať
- skutočnosť, že SO odvodzujú svoje nároky na náhradu za smútok od PO = musia zniesť jej redukciu z dôvodov na strane PO
- zohľadnenie okolností za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti PO
- otázka pričítania škody – ak vychádzame zo všeobecných pravidiel, pričítať škodu možno inému iba v prípade zavinenia alebo osobitného nebezpečenstva, inak musí každý poškodený znášať škodu sám = PO musí pre prípad, pre ktorý neexistuje žiadny škodca, ktorému by bola škoda pričítaná, zabezpečiť pre seba a pre svojich blízkych vlastné sanovanie takto spôsobenej škody
- relevantné v prípade, ak spoluzavinenie PO zohrávalo určitú úlohu pri vzniku škody (napr. nepoužitie bezpečnostných pásov v aute) – zahraničné rozhodnutia týkajúce sa účasti na nebezpečnej jazde

ZODPOVEDNÝ SUBJEKT

1. Obmedzenie výlučne na priameho pôvodcu zásahu?
„Účastník, ktorý je nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti alebo odstrániť následky zásahov alebo poskytnúť primerané zadosťučinenie, je vždy tá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá sa dopustila určitého konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobnostných práv, t.j. je pôvodcom alebo subjektom zásahu.“ (rozhodnutie NS sp. zn. 3 Cdo 134/2007)

2. Rozšírenie i na iné do úvahy prichádzajúce subjekty? - napr. zdravotnícke zariadenie, prevádzkovateľ dopravného prostriedku, ak nie je totožný s protiprávne konajúcim vodičom, správca cestnej komunikácie (KS BA 4Co/470/2011) a pod.

PRINCIPÁL RESP. OSOBA ZNÁŠAJÚCA OBJEKTÍVNU ZODPOVEDNOSŤ AKO ZODPOVEDNÝ SUBJEKT?

Východisko

- za zásah do osobnostných práv zodpovedá primárne pôvodca zásahu

Principál

- pokiaľ bol neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby spôsobený niekým, koho použila na realizáciu svojej činnosti právnická osoba alebo iná fyzická osoba, znáša táto osoba v súlade s analogickým (§ 853) použitím § 420 ods. 2 zodpovednosť za zásah do osobnostných práv bezprostredne spôsobený fyzickou osobou, konajúcou v rámci výkonu činností, ktorými bola poverená právnickou osobou alebo fyzickou osobou – princípálom

Prevádzkovateľ dopravného prostriedku

- „Ak pripustíme analogické použitie § 420 ods. 2 nemožno pri vymedzení subjektu zodpovedného za zásah do osobnostných práv, ktorý bol spôsobený prevádzkou dopravných prostriedkov, vylúčiť ani analogické použitie § 427. Tak, ako podľa okolností daného prípadu zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku prevádzkovateľ vozidla poškodenému, zodpovedá tento prevádzkovateľ (aj) za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osobe“ (NS SR 3 Cdo 228/2012).

- „ak k zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dôjde prevádzkou dopravného prostriedku podľa § 427, pôjde o osobitnú skupinu zásahov do osobnostných práv a z tohto hľadiska by bolo potrebné vychádzať z toho, že za nemajetkovú ujmu spôsobenú fyzickej osobe prevádzkou dopravného prostriedku nutne zodpovedá aj prevádzateľ. Nemá podstatný význam, či prevádzkovateľ vozidla bol či nebol vlastným priamym fyzickým pôvodcom zásahu, t.j. pôvodcom mechanizmu, ktorým bol zásah proti osobnostnej sfére spôsobený fyzickej osobe“ (NS ČR 30 Cdo 814/2003).

Opačne:

„NS za správny považuje záver ..., že pri nárokoch podľa § 13 Občianskeho zákonníka je možné uplatňovať si nemajetkovú ujmu len voči osobe, ktorá sa takéhoto zásahu do integrity osobnosti dopustila, čo vo vzťahu k poisťovni nie je splnené.“

(NS SR 3 Cdo 301/2012)

NÁHRADA NEMAJETKOVEJ ŠKODY SEKUNDÁRNYCH OBETÍ V NÁVRHU REKODIFIKÁCIE ZÁVÄZKOVÉHO PRÁVA

„Ak usmrtením alebo obzvlášť závažným ublížením na zdraví došlo k naplneniu predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, je škodca povinný odčiniť i nemajetkovú škodu osobám poškodenému blízkym, ktorá spravodlivo vyvažuje ich duševné strasti.“